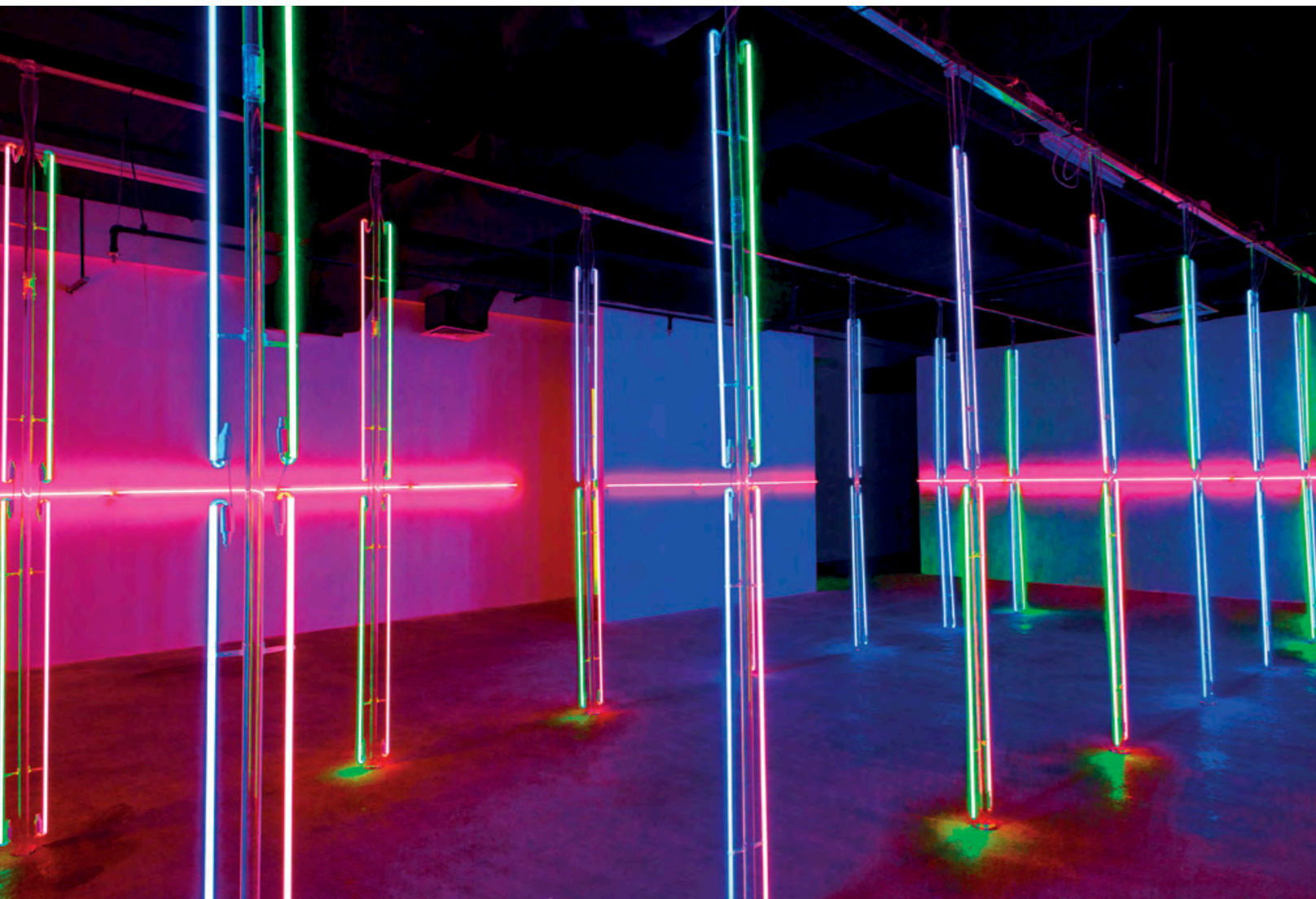

Forestiller oss alt øyet ikke kan se

Et rom av neonlys som egentlig ikke finnes, men som likevel pakker deg inn. Ruiner i Saudi-Arabia «plastret» med lyssatte tekstiler, som påminnelse om hus som egentlig var fredet. Fotografier som framkaller usynlige frekvenser. For **Anne Senstad** er lys og farger et fundamentalt og universelt språk for å definere menneskelige erfaringer.

TEKST FRØYDIS BENESTAD HANSEN HÅGVAR

1

2

SENSTAD er opprinnelig norsk, men hun vokste opp i Singapore og bor nå i New York på 28. året. Etter endt utdanning (Parsons School of Design og The New School for Social Research) jobbet hun lenge som portrettfotograf for The New York Times Magazine, hvor hun knipset kjendiser som Mike Tyson og Robert Redford – ifølge henne selv en bratt læringskurve for hvordan få folk til å slappe av og gi av seg selv umiddelbart. Deretter omfavnet hun kunsten på heltid og tok med seg erfaringene som storby-beboer inn i arbeidet. Travelheten og alle inntrykkene har gjort henne sensitiv, og er bakgrunnen for fokuset på det sensoriske uterommet gjennom film, foto, lysinstallasjon og stedskunst, med utstillinger og samarbeid over hele verden.

KUNST foreslår å gjøre intervjuet over Facetime, men Senstad ønsker så innmari at vi tar turen til New York. At vi snakker over en tredimensjonal kaffe med ekte ansikter i samme rom. Hun inn tar samme holdning som i kunsten sin; vender ryggen til det digitale og omfavner det analoge, overbevist om at man trenger håndfast fysisk materiale for å oppnå kvalitet. Lommeboka avgjør imidlertid at Facetime vinner, og etter å ha bomma noen ganger på tidsforskjellen mellom Norge og New York (foreslått tidspunkter som er midt på natta for henne), klarer KUNST til slutt å regne riktig. Ringer vi klokka 18 om kvelden, er det lunsjtid hos henne. Perfekt.

Senstads ansikt kommer opp som en pikslet kvadrat på skjermen, og det tar litt tid før hun får materialisert sin todimensjonalitet. Hun sier hun har på briller selv om hun aldri har på briller. Så snur hun pc-kameraet mot en lysinstallasjon i fargerikt

neonlys som henger på stueveggen hennes. Skrur lyset av og på, viser hvordan stemningen og lysforholdene i rommet endres.

Farger og lys er universelle språk. Senstad er svært opp-tatt av hvordan farger påvirker oss psykisk, fysisk og sosialt. Har hun funnet svar gjennom kunsten sin, eller er det en stadig pågående utforskning?

– Jeg sier som forfatteren Rilke: *The world is large, but in us it is deep as the sea*, siterer hun elegant, med et skjevt brilleblikk ned på notatene sine. – Altså, det indre er uendelig, og lys og farger påvirker oss hele tiden. Bare tenk på hvor tungt humøret kan bli i vintermørket og hvordan energien daler, mens når det spretter grønt om våren, blir man lett og våryr. Naturfargene rundt oss speiler seg i det indre, og jeg tror man takler ting bedre hvis himmelen er blå enn når den er regntung. Farger er en del av vår kommunikasjon, de har sitt eget språk og setter spor etter seg i både kunsten, vitenskapen, psykologien og filosofien. Alle har et forhold til farger, men hva fargene representerer av symbolverdi, er forskjellig fra kultur til kultur. I Asia bruker de hvitt i begravelser, i noen kulturer kan rødt bety fare eller aggresjon. I India er jo oransje fargen som brukes i rituelle sammenhenger. Selv elsker jeg gult, men på en av utstillingene mine oppdaget jeg at folk enten elsker eller hater den fargen, og det er jo interessant. Det jeg →

1 NEON-INSTALLASJON
på Athr Gallery i
Jeddah, Saudi-Arabia,
i samarbeid med bl.a.
James Turrell og
Robert Irwin.

**2 COLOR
KINESTHESIA.**
Fotoverk, utstilt på det
anerkjente galleriet
Octavia Art Gallery i
New Orleans.

**Det indre er
uendelig, og lys
og farger påvirker
oss hele tiden.**

driver med kalles jo persepsjonskunst, og for meg handler det om å oversette erfaringer eller opplevelser som er vanskelige å beskrive ellers. Det blir en måte å identifisere noe som igjen har formet meg. På den måten kan jeg føre abstrakte opplevelser videre til andre.

Fotograferer det vi selv ikke ser. Fotografier av lys er ett av hennes hovedområder. Slik flaggermus hører lyder vi ikke hører, kan kameraet fange opp fargenyanser øynene våre ikke ser, og dette synes Senstad er spennende. For selv om nyansene er usynlige for oss, påvirker de oss kognitivt hele tiden, på lik linje med den regntunge himmelen som øynene bevisst fanger opp.

– Når jeg jobber med foto og film og fanger lys, så bruker jeg lyskilder med ulike fargetemperaturer og fargefilter, forklarer Senstad. – Det blir som å male med lys, samtidig som jeg ikke helt har kontrollen. Jeg jobber nemlig analogt, og når jeg framkaller filmene med kjemikalier, kommer det fram fargenyanser jeg ikke så tidligere, som jeg ikke så med det blotte øye. Det er kjemiske og vitenskapelige fenomener som kun kameraet fanger opp, så

jeg vet aldri helt hvordan bildet vil se ut til slutt.

– Liker du å ikke ha full kontroll over det ferdige resultatet?

– Ja, jeg liker å slippe tilfeldighetene til og bli overrasket over kunsten, det gir meg noe. Men det er klart, noen ganger blir jeg ikke fornøyd, og da blir det mer etterarbeid. Men jeg jobber uansett aldri digitalt som utgangspunkt, kun analogt. Materialitet er viktig for meg hvis kunsten skal være ekte og dyp, den kan ikke bare eksistere på overflaten og på digitale filer.

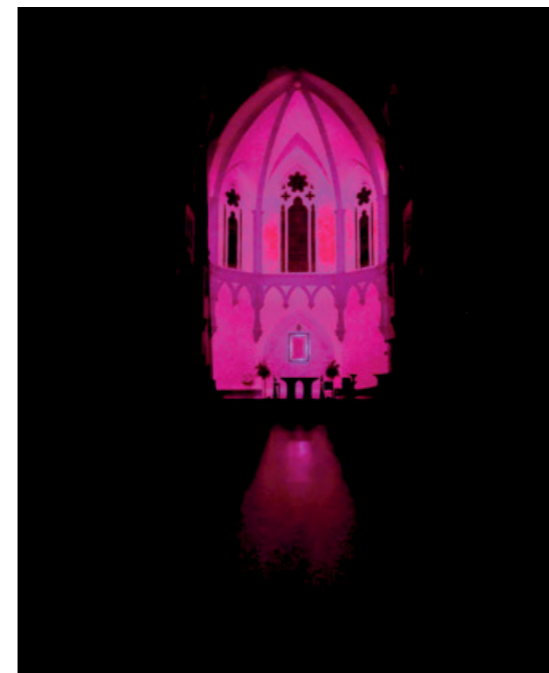
Vokste på utsmykningsjobb fra Snøhetta. Når Senstad jobber på et prosjekt, er hun så fokusert at hun blokkerer ut daglige ting, som for eksempel trening. Ofte tar hvert prosjekt mellom tre og seks måneder, før en ny periode med research, tenking og bearbeiding starter. Med kontakter over hele verden jobber hun svært globalt og variert, men hun glemmer aldri da hun ble tilbudt samarbeid med det norske arkitektfirmaet Snøhetta, kontoret som tegnet Operaen i Oslo.

– Fy søren, så mye jeg lærte på det prosjektet, sier Senstad engasjert. Skjermbildet hennes blir igjen

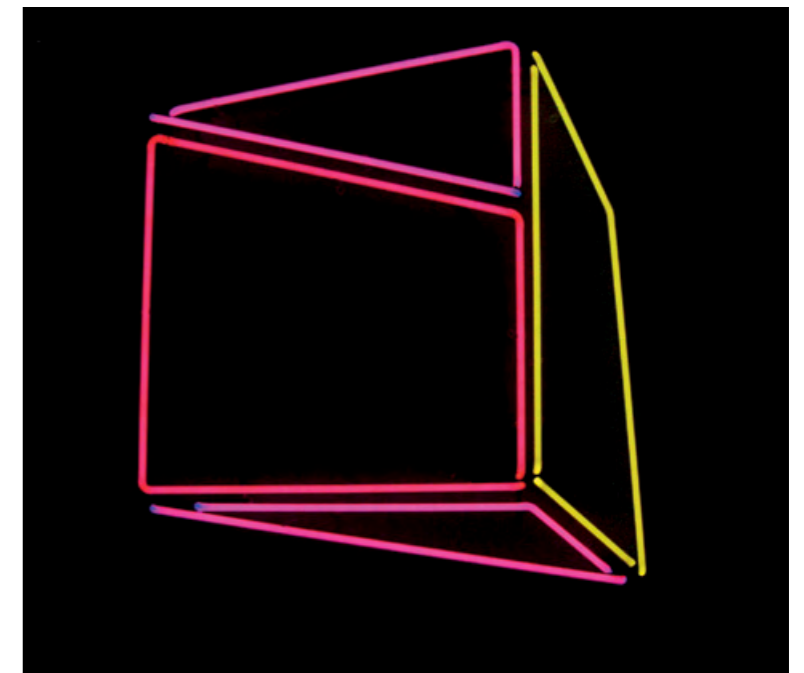
1 ETERNAL. Utsmykning i The Wolfe Center for the Arts i Ohio på oppdrag fra Snøhetta i 2009.

2 SENSTAD projiserte videoverket *Color Synesthesia* inne i en katedral i Texas. Fargene skiftet kontinuerlig og lyste opp hele alterområdet.

3 SOFT GEOMETRY NEON ble vist hos Trafo Kunsthall tidlig i 2018.

2

3

1

lett pikslete. Hun ser fortsatt inn i kameraet med de uvanlige brillene, de hun aldri bruker fordi hun alltid har kontaktlinser, og et par sekunder leker KUNST med assosiasjonen mellom hennes tids- og spesifikke kunst og brillene. Den fascinerende kontrasten mellom de stadige gjentakelsene om at hun egentlig aldri bruker briller, og det faktum at de sitter på under hele intervjuet. Men dette sier KUNST selvsagt ikke noe om.

– Fortell om prosjektet med Snøhetta, spør vi heller.

– Jo, altså, i 2009 ble jeg invitert til å lage en offentlig utsmykning til Snøhettas første ferdigstilte bygning i USA, The Wolfe Center for the Arts i Ohio, og det var kjempegøy, forteller hun. – Jeg blåste opp et negativ 1000 ganger og delte det opp i ruter som i et nett. Det dekker hele lobbyveggen og gir assosiasjoner til norsk natur; en horisont med en sentral dus, gul sirkel som beveger seg mot grått. Det er som om himmelen er brakt ned i bygningen, inn i lobbyen. Siden landskapet i Ohio er så flatt, er dette med horisont og stor himmel en naturlig del av deres stedsopplevelse og identitet, noe som gjør det til et stedsspesifikt verk.

– Hvorfor var dette så lærerikt?

– Jeg lærte hvordan jobbe med ingeniører, hvordan få det tekniske og mekaniske til å virke, hvordan sikre kunsten og stedet slik at folk ikke blir skadet, og slik at man ikke blir saksøkt. Slike ting vokser jeg enormt på som kunstner. Og så liker jeg å gi til det offentlige, slik at flere kan se verkene mine.

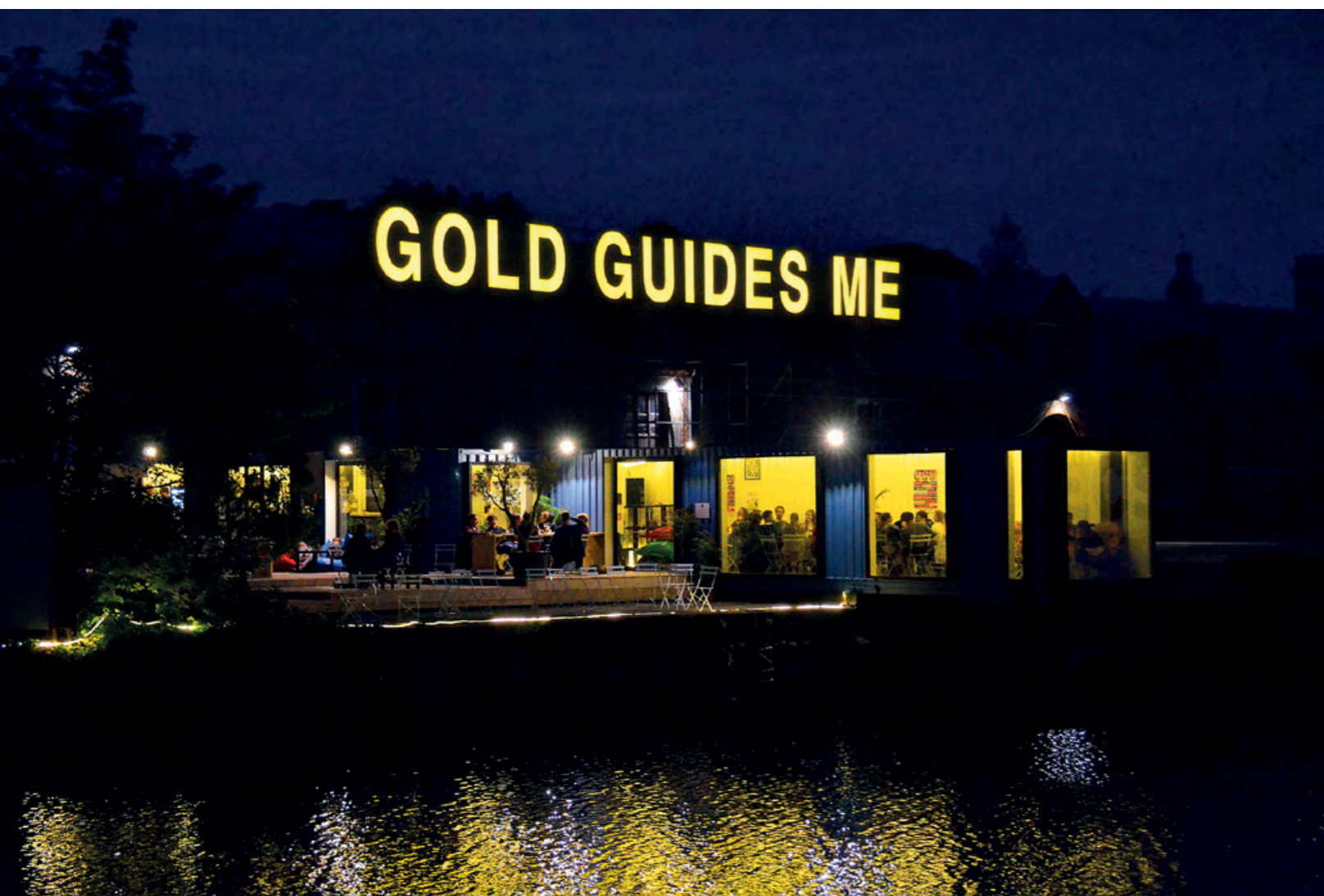
Skisserer neonrom som ikke eksisterer. Og så er det Senstads neonsprakende lysinstallasjoner, da. Noen ganger som abstrakte lamper hengende på veggen, mens andre ganger skaper lyset et eget rom inni rommet, som publikum

kan trække inn i. Noen føler ro, mens andre blir oppkvikket. De gangene hun benytter seg av video, opplever alle at rommets identitet endres når lyset endres.

– Neon er som å tegne med lys, å streke opp eller skissere et rom eller et 3D-objekt som ikke eksisterer, sier hun. – Neon er en strømførende gass det finnes mye av i verdensrommet, men lite av på jorden. Hvis vi klarer å fange den, kapsle den inn og koble til elektrisitet, vil gassen få farge. Det er en kjemisk reaksjon der gassen pulserer og formidler strøm. Alle gassene jeg bruker finnes i naturen og heter krypton, argon, xenon og neon. Så dette er →

Alle har et forhold til farger, men hva fargene representerer av symbolverdi, er forskjellig fra kultur til kultur.

1

også analogt, det blir som å lage en skulptur av stein i stedet for å printe den i 3D av plast. Jeg er egentlig purist.

Inspirert av persepsjonsfilosofi. Senstad lar seg stadig inspirere av en generasjon kunstnere som på 60- og 70-tallet gikk i bresjen for minimalistisk persepsjonsfilosofi. I stedet for å gjengi ting akkurat slik de var, så gjenga de ideen, med gjenklang i Platons velkjente lære.

– Man kan for eksempel gjengi en erfaring eller den vakre ideen om noe, sier hun. – Persepsjon handler jo om det sensoriske, om hvordan vi tar alt inn og bearbeider det på ulike måter. Om hvordan det påvirker oss videre kognitivt. Du vet, når øyet tar inn lys, går det nerver til hjernen som identifiserer hva du tenker, føler og opplever. Jeg er særlig opptatt av det som kalles synestesi. Det handler om en oversensitivitet som gjør at sansene blandes, slik at noen leser farger som lyder eller ser farger når de tenker på tall og bokstaver. Og det prøver jeg å oppnå

i noen av prosjektene mine, for eksempel i arkitektoniske rom som skifter farge og dermed endrer persepsjonen av rommet og dets identitet. Jeg kjenner faktisk til en forsker i medisin som egentlig krysser over i kunstverden ved å studere synestesi, og han har jeg lært mye av. Jeg vet også om kunstnere som jobber med farge- og lydterapi og slik bringer det nevrologiske systemet inn i arbeidet sitt.

Sosialpolitiske verk. Siden Senstad har bodd utenlands nesten hele livet, har hun opparbeidet seg et globalt nettverk og stor forståelse av andre kulturer. Dette er en enorm styrke og medfører prosjekter over hele verden, og hun benytter ofte muligheten til å være et synlig etisk kompass.

– På store prosjekter har jeg ofte en sosialrettet baktanke, forklarer hun. – Et spennende prosjekt var for Triennalen i Brugge i 2015 med verket *Gold Guides Me*. Det var basert på utseendet og dimensjonen til Hollywood-skiltet. Det pekte på hvordan reklame, propagandaspråk og kapitalisering av ute-

1 GOLD GUIDES ME fra Triennalen i Brugge i 2015. Verket ble også vist på Øyafestivalen i Oslo.

2 ANNE SENSTAD i ruinene i sør i Saudi-Arabia på grensen til Yemen hvor hun produserte og utførte kvinneprosjektet *Time Beyond Place*.

rommet reduserer oss til å kun være konsumenter. Øyafestivalen installerte kunstverket over inngangspartiet, som en ironisk selvkritikk av hvor mye det egentlig koster å oppleve musikk og kultur. Ikke bare er billettene dyre, men inne på festivalområdet blir man kontinuerlig tilbudt å kjøpe varer.

Utopi, teknologi og verdensrommet. KUNST lurer på hvilke utstillinger hun er aktuell med akkurat nå, og ikke minst – hvor i verden.

– Oi, jeg har mye på gang, blant annet i New Orleans og Chelsea. Jeg kan røpe at jeg er aktuell med en ny serie, et helt nytt kapittel, og at jeg tar inspirasjon fra russisk konstruktivisme fra 1920-tallet. Du vet, ideen om utopi, teknologisk utvikling og drømmen om verdensrommet. Og så har jeg akkurat hatt en monumental utstilling, *Through The Spectrum*, på Athr Gallery i Saudi-Arabia, hvor jeg samarbeider med kjente ikoner som Robert Irwin og James Turrell, som blant annet presenteres i Selvåg-samlingen på Astrup Fearnley. Turrell har også en lysinstallasjon i Ekebergparken, så det er veldig stas å få være en del av de store. Ikke minst, jeg er faktisk eneste kvinne i denne historiske utstillingen. ☺

2

Skjæringspunkter

Aslaug M. Juliusen

20.10.2018 – 31.03.2019

SKJÆRINGS
PUNKTER

NORD
NORSK
KUNST
MUSEUM

Kunstkritikerprisen 2017
Årets museum 2017

nnkm.no